



Vestland fylkeskommune

Saksbehandler, innvalgstelefon

Silje Elvatun Sikveland, 5764 3136

Løyve til tiltak i vassdrag - fv. 5310 Fosse-Moldekleiv - kulvert - Alver kommune - Vestland fylkeskommune

Vestland fylkeskommune får løyve til å utføre tiltak i og nær Kvernhusbekken, i forbindelse med utbedring av fylkesvei 5310 mellom Fosse og Moldekleiv, i Alver kommune. Fylkeskommunen får i tillegg dispensasjon til å fjerne kantvegetasjon i forbindelse med tiltakene. Løvet er gitt med hjemmel i § 2 i forskrift for fysiske tiltak i vassdrag, og § 11 i vannressursloven.

Vi viser til søknad av 24. januar, og møte om tiltak den 3. februar 2023.

Bakgrunn

Vestland fylkeskommune skal utbedre fylkesvei 5310 mellom Fosse og Moldekleiv i Alver kommune. Arbeidet innebærer å forlenge og knytte sammen to eksisterende kulverter i Fosseelva ved Fossekrysset, og forlengelse av en eksisterende kulvert og etablering av en ny kulvert i Kvernhusbekken. I tillegg vil stikkrenne til en mindre bekk som ikke er navngitt (heretter vist til som bekk ved Ådlandsvegen) byttes ut, forlenges eller legges helt i rør. Tiltaket er regulert gjennom detaljregulering for fv. 5310 Fosse-Moldekleiv og Fossekrysset vedtatt 18.02.2021. Prosjektet vil ha oppstart i 2024.

Kvernhusbekken

Under synfaring i forbindelse med prosjektet, ble det registrert mulige gyteområder nedstrøms tiltaksområdet i Kvernhusbekken. Ved Sunde skal det etableres en ny kulvert, og dagens kulvert vil bli endret. Ny kulvert skal lede vann fra fjellet vest for veien, i en grøft vest for veien, for deretter føres inn på Kvernhusbekken. Oppstrøms kulverten vil bekken renne i åpen kanal mellom ny vei og eksisterende vei. Vandring for fisk skal sikres i kulverten, og kanalen mellom ny vei og gang- og sykkelvei skal tilrettelegges som fiskepassasje. Bekken skal ikke lukkes, men det skal eventuelt settes stein i bekkkant, og eventuelt fjerne topplaget av vegetasjon ved steinsetting. Dette skal avgjøres etter oppstart av anleggsarbeidene. Lengst nord langs Ådlandsvegen skal bekken åpnes. Bekken er planlagt å renne langs vestsiden av Ådlandsvegen, og ledes i stikkrenner.



Det skal graves med gravemaskiner langs Kvernhusbekken mellom Sunde og Moldekleiv, ved etablering av ny vei. I tillegg vil det bli sprengning i nærheten av bekken ved etablering skjæringer, som kan føre til avrenning av nitrogen.

Fosselva

I Fosselva skal to stikkrenner erstattes med en kulvert som vil ha en lengde på ca. 52 meter og vil bli tre meter bred. Etablering av kulvert vil føre til tap av kantvegetasjon. Kulverten vil også føre til tap av funksjonsområder for fisk, men skal ikke etableres hvor det er gyteområder, eller viktige områder for bunndyr i elva. I søknad er det ikke omtalt at det er gjort kartlegging av gyteområder av nyere dato. I søknad er det også vist til at det tidligere er registrert elvemusling i vassdraget, men at disse nå antas å være utryddet. Informasjonen er basert på eldre rapporter.

Bekk ved Ådlandsvegen

Bekken ved krysset til Ådlandsvegen og Håtuftvegen ligger i et område som har vært, og er, preget av våtmark og myr. Bekken regnes ikke å ha årssikker vannføring ut ifra befaring vist til i søknad. I søknad står det at det er planlagt å lukke bekken. Formålet med lukkingen er ikke beskrevet.

Tema på møte om tiltakene

På møtet 3. februar 2023 ble det nevnt at man skal sette sedimenteringscontainere (mobil renseløsning) i vassdraget for å samle opp partikulær avrenning. Disse skal plasseres i nærheten av vassdragene.

Regelverk

Vannressursloven

Langs bredden av vassdrag med årssikker vannføring skal det opprettholdes et begrenset naturlig vegetasjonsbelte som motvirker avrenning og gir levested for planter og dyr. Kantvegetasjon er viktig natur med mange funksjoner, og har derfor et særskilt vern i § 11 i vannressursloven. For mer informasjon om kantvegetasjon, se nettsak: <https://www.statsforvalteren.no/vestland/miljo-og-klima/vatn/kantvegetasjon-langs-vassdrag/>, og [brosjyre om kantvegetasjon](#) av Statsforvalteren i Vestland. I vannressursloven står det også at vannløp uten årssikker vannføring regnes som vassdrag, dersom det skiller seg tydelig fra omgivelsene.

Statsforvalteren kan gi dispensasjon fra vernet i § 11 i vannressursloven i særlige tilfeller som har høy samfunnsverdi, etter retningslinjene i NVE sin veileder om kantvegetasjon¹.

Forskrift for fysiske tiltak i vassdrag

Det er forbudt å iverksette tiltak i vassdrag som kan forskyve fangst i vassdrag, eller forringe produksjonsmulighetene til fisk eller andre ferskvannsorganismer, jf. § 1 i forskriften. Dersom man setter i verk tiltak i strid med forskriften, kan Statsforvalteren kreve gjenoppretting av den naturlige tilstanden i vassdraget.

Forurensingsloven

Ingen kan iverksette tiltak som kan medføre fare for forurensing, jf. § 7 i forurensingsloven. Når det er fare for forurensing skal den ansvarlige sørge for tiltak som hindrer skade. Oppstår det forurensing skal tiltakshaver sørge for tiltak for å stanse, fjerne eller begrense virking.

¹ NVE 2019. Kantvegetasjon langs vassdrag. Veileder nr. 2/2019, 21 sider.



Vår vurdering

Vi har vurdert tiltaket etter §§ 8-12 naturmangfoldloven. Kunnskapsgrunnlaget etter § 8 innebærer informasjon fra søker, undersøkelser i vassdragene, elvemusling, naturbase og artskart.

Tiltak i Kvernhusbekken

Vassdragsnaturen er truet. Naturtypen «ellevannmasser» er «nært truet» på norsk rødliste for naturtyper, som omfatter økosystem i rennende vann. Innen 2030 skal Norge restaurere 15 % av vassdragsnaturen i landet. Ifølge norsk strategi for restaurering av vassdrag, skal vi restaurere raskere enn vi ødelegger vassdragsnaturen. Det er derfor ikke ønskelig med tiltak som kan innsnevre elveløp eller bekkelukking. I dette tilfellet foreligger det en reguleringsplan av nyere dato, og tiltakene skal legge til rette for utbedring av fylkesveien som har stor samfunnsnytte. Kulverten under veien skal forlenges, men det skal tilrettelegges for fiskevandring. I tillegg skal man åpne deler av strekningen i øvre del av vassdraget ved Ådlandsvegen. Tiltak i vassdrag som kan føre til avrenning av forurensing eller finsediment, bør utføres utenom perioden egg og yngel av laksefisk ligger i grusen på gyteområdene (anbefalt periode for utføring av tiltak er midten av juni til ut september). Se nettsak for beskrivelse av god praksis ved gjennomføring av tiltak:

<https://www.statsforvalteren.no/nb/vestland/miljo-og-klima/vann/tiltak-i-vassdrag-kan-vere-soknadspliktig/>. På gitte vilkår mener vi at tiltaket kan gjennomføres uten å påvirke laksefisk i Kvernhusbekken i stor grad.

Hvis det er registrert oter, eller man kjenner til observasjoner til oter i vassdragene, bør man sikre vandring for oter gjennom bekkelukkingene. Oter velger ofte å krysse vei, i stedet for å vandre gjennom bekkelukkinger, og har da høyere risiko for å bli påkjørt. Vandring for oter kan sikres ved å montere treplanker over antatt høyeste vannstand i bekkelukkingene (kulvert).

Fjerning av kantvegetasjon langs Fosseelva og Kvernhusbekken

Fjerning av kantvegetasjon skal begrenses til kun det som er nødvendig ved utføring av tiltakene, og det skal etterstrebtes å beholde kantsonen mot vassdragene. Kantvegetasjonen skal naturlig reetableres. Man kan eventuelt flytte trær og mindre busker fra nærliggende områder for å framskynde reetableringen. Ved revegetering skal det brukes lokale vekstmasser og stede egne arter.

Det er registrert flere truede, sårbare og livskraftige fuglearter i og ved området der hogsten skal utføres, blant annet granmeis (sårbar). Hekkende fugler kan bli negativt påvirket av hogst av reirtre. Hogst før og etter hekketiden vil ikke påvirke fuglene i nevneverdig grad. Vi regner hekkeperioden for de fleste aktuelle artene i området å være fra mars til midten av juli. Granmeis søker etter reirtre allerede i mars-april, og foretrekker eldre halvrotne stubber av grantrær, og løvtrær.

Elvemusling i Fosseelva

Selv om det ikke er registrert elvemusling i Fosseelva de siste årene, skal man anse vassdraget som et elvemuslingsvassdrag. Vassdraget kan være en kandidat for tilbakeføring av elvemusling på et senere tidspunkt. Det må ikke gjøres tiltak som fører til skade på vertsfisken i disse vassdragene. Fosseelva ble sjekket etter eDNA sist i august 2019. Man fant da signal av elvemusling-DNA, men det er ikke gjort fysiske observasjoner siden 2006 (Steinar Kålås pers. medd. 2023).

Fremmede plantearter og naturtyper

Det er registrert skadelige fremmede plantearter med svært høy spredningsrisiko; parkslirekne ved planlagt bekkelukking i krysset ved Håtuftvegen og Ådlandsvegen, og kjempespringfrø ved Sundsbrekka. Det er ikke registrert viktige eller sårbare naturtyper på land eller i tilknytning av vassdragene (naturbase).



Tiltak på ikke-anadrom strekning

Tiltak som skal utføres i og ved de ikke-anadrome vassdragene, Fosselva og bekk ved Ådlandsvegen, må behandles etter forskrift for fysiske tiltak i vassdrag av fylkeskommunen. For bekken ved Ådlandsvegen er det avbildet tett vannvegetasjon som er habitat for mange insekter som lever hele eller deler av livssyklusen tilknyttet vann. Vi viser til fotofloraen til NIVA:

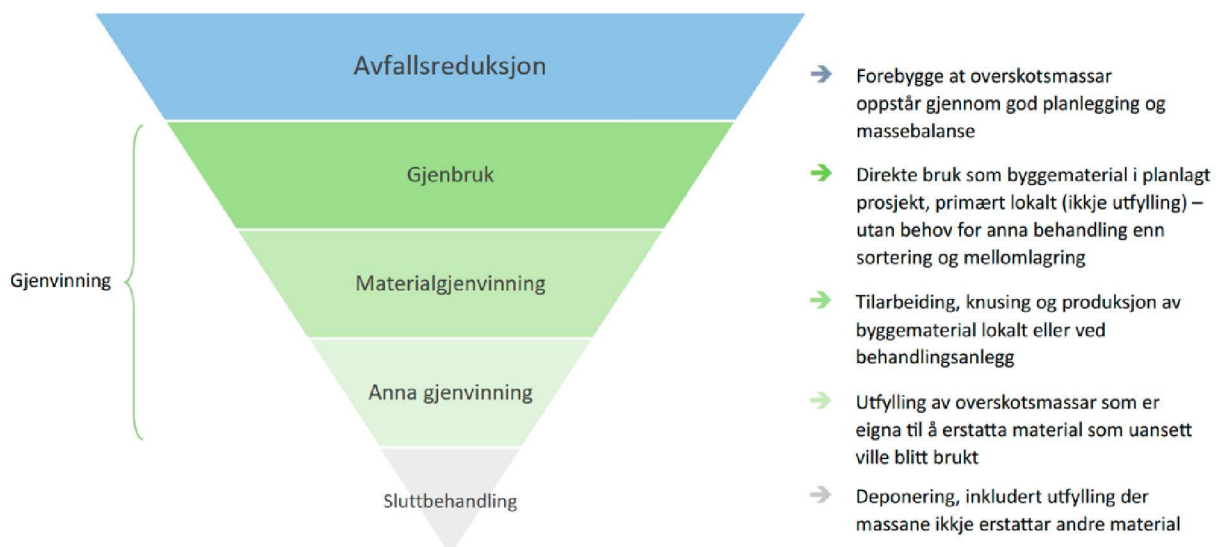
<https://www.niva.no/en/projectweb/fotoflora-for-norske-vannplanter> som omtaler økologi og funksjon for de ulike vannplantene.

Massehåndtering

Håndtering av overskuddsmasser i veiprojektet bør følge trinnene i ressurspyramiden.

Ressurspyramiden er en skjematisk oversikt over hvordan man bør forvalte og prioritere massene i ulike trinn. Ressurspyramiden er definert i avfallsdirektivet, og prinsippene for prioritering av massehåndteringen er tatt inn i forurensingsloven. Rene jord- og steinmasser er en ikke-fornybar ressurs, og det er et stort behov for å øke nytteverdien av overskuddsmassene, og samtidig minske arealbeslaget av masser og belastningen på viktige naturområder i Vestland. Vi har et felles ansvar for å få til gode gjenbruk- og gjenvinningsløsninger, og må prioritere gjenbruk og materialgjenvinning før deponering masser. Nasjonale føringer som blant annet FNs bærekraftsmål, nasjonale miljømål og nasjonal strategi for en sirkulær økonomi, gir retning for bedre og mer fornuftig bruk av rene overskuddsmasser.

Ressurspyramide for overskottsmassar av jord og stein som ikkje er forureina



Figur 1. Ressurspyramide for håndtering av overskuddsmasse av jord og stein som ikke er forurensset. Piler fra figuren viser til forklaring av de ulike prioriteringene i pyramiden. Figur: Statsforvalteren i Vestland 2023.



Vedtak

Vestland fylkeskommune får løyve til å utføre tiltak i og nær Kvernhusbekken, i forbindelse med utbedring av fylkesveien 5310. Fylkeskommunen får også løyve til å fjerne kantvegetasjon i forbindelse med arbeidet med veien langs Fosseelva og Kvernhusbekken. Løyvet gjelder ut 2024, og er gitt på følgende vilkår:

1. Brosjyre om kantvegetasjon av Statsforvalteren i Vestland skal deles ut til alle entreprenørene i prosjektet (brosjyrene sendes til fylkeskommunen v/Vilde G. Holtmoen).
2. Man skal etterstrebe å utføre tiltak som kan føre til avrenning utenom den sårbare perioden for laksefisk.
3. Entreprenørene i prosjektet skal også være kjent med at vassdragstiltak kan føre til skade på fiskebestander, og at man må opptre med ekstra aktsomhet ved arbeid i og nært vassdrag hvor det er registrert elvemusling: <https://www.statsforvalteren.no/nb/vestland/miljo-og-klima/vann/tiltak-i-vassdrag-kan-vere-soknadspliktig/>.
4. Sedimentasjonscontainere skal plasseres der de gir minst mulig inngrep i vassdraget, og der det er mest hensiktsmessig for å hindre skade fra avrenning.
5. Kantvegetasjonen skal reetableres med naturlig forekommende arter.
6. Løvtrær i vegetasjonsbeltet langs vassdraget skal spares så langt det er mulig.
7. Bilder av gjennomførte tiltak, og bilder av hogsten, skal ettersendes til Statsforvalteren, senest tre uker etter gjennomført hogst og tiltak.
8. Eventuell kryssing av vassdrag og bekkeløp, og kjøring nær vassdrag på mark som kan gi avrenning, skal kun utføres i perioder med lite nedbør, og når marken ikke er mettet med vann. Dette for å unngå fare for avrenning til nedbørsfeltet, som videre kan gi skade på bestandene av laksefisk i vassdraget.
9. Det skal være en plan for avbøtende tiltak hvis det oppstår avrenning, eller annen forurensing. Plan for avbøtende tiltak skal oversendes Statsforvalteren før oppstart av tiltakene.

Konsesjonsplikt for tiltakene må avklares med NVE. Dersom NVE vurderer at vassdragstiltakene krever konsesjon, blir løyvet etter forskrift om fysiske tiltak i vassdrag ugyldig. Statsforvalteren vil understreke at vi kun legger til grunn forhold og hensyn som skal ivaretas gjennom regelverk i vår saksbehandling. Forhold knyttet til flom- og erosjonsproblematikk, forventes ivaretatt og eventuelt drøftet med NVE som vassdragsmyndighet. Tiltak på strekninger uten anadrom laksefisk, eller i ikke-anadrome vassdrag må avklares med fylkeskommunen.

Klage

Vedtaket kan påklages innen tre uker etter at brevet er mottatt, jf. reglene i forvaltningsloven. Klagen skal da sendes til Statsforvalteren i Vestland, og blir avgjort av NVE (kantvegetasjon) eller Miljødirektoratet (fysiske tiltak i vassdrag) hvis ikke Statsforvalteren tar klagen til følge.

Med hilsen

Gry Walle
seniorrådgiver

Silje Elvatun Sikveland
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent



Kopi til:

Alver kommune

Statens Naturoppsyn v/Einar Vereide

Vest politidistrikt

Norges vassdrags- og energidirektorat - NVE

Postboks 4

5906 FREKHAUG

Postboks 85

6901 FLORØ

Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO